TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2005. gada 8. septembrī *

Lieta C-129/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Conseil d'État* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2004. gada 25. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2004. gada 9. martā, tiesvedībā

Espace Trianon SA,

Société wallonne de location-financement SA (Sofibail)

pret

Office communautaire et régional de la formation professionnelle et de l'emploi (FOREM).

* Tiesvedības valoda — franču.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši K. Gulmans [*C. Gulmann*] (referents), R. Šintgens [*R. Schintgen*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] un J. Klučka [*J. Klučka*],

ģenerāladvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretāre K. Štranca [*K. Sztranc*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 16. decembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Espace Trianon SA* un *Société wallonne de location-financement SA* (*Sofibail*) vārdā — P. Kūnrātss [*P. Coenraets*] un K. Lepinuā [*C. Lépinois*], advokāti,

— *Office communautaire et régional de la formation professionnelle et de l'emploi* (*FOREM*) vārdā — M. Uitendele [*M. Uyttendaele*], M. Marešals [*M. Mareschal*] un D. Žerārs [*D. Gerard*], advokāti,

— Austrijas valdības vārdā — M. Frūmans [*M. Fruhmann*], pārstāvis,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — K. Vīdners [*K. Wiedner*] un B. Stromskis [*B. Stromsky*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 15. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt 1. pantu Padomes 1989. gada 21. decembra direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas [pārskatīšanas] procedūru piemērošanu, piešķirot [tiesības noslēgt] piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [publiskos piegādes un būvdarbu līgumus] (OV L 395, 33. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1992. gada 18. jūnija direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts [publisko] pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV L 209, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva 89/665").

2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar prāvu starp *Espace Trianon SA* (turpmāk tekstā — "*Espace Trianon*") un *Société wallonne de location-financement SA* (turpmāk tekstā — "*Sofibail*"), kas ir konsorcija "*Espace Trianon-Sofibail*" dalībnieces, un *Office communautaire et régional de la formation professionnelle et de l'emploi* [Kopienas un reģionālais profesionālās izglītības un nodarbinātības birojs] (turpmāk tekstā — "*FOREM*") par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Direktīvas 89/665 1. pantā ir noteikts:

"1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz [publiskā iepirkuma] līguma [slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūrām, uz ko attiecas Direktīvas 71/305/EEK, 77/62/EEK un 92/50/EEK, līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri izskatīt [pārskatīt] saskaņā ar nākamajos pantos un, jo īpaši, 2. panta 7. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka šādos lēmumos ir pārkāpti Kopienas tiesību akti valsts pasūtījuma [publiskā iepirkuma] jomā vai valstu noteikumi, kas īsteno šos tiesību aktus.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina to, lai saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, izskatīšanas [pārskatīšanas] procedūras būtu pieejamas vismaz katrai tādai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt konkrētu piegādes vai uzņēmuma līgumu valsts vajadzībām [konkrētu publisko piegādes vai būvdarbu līgumu] un kurai ir nodarīts kaitējums vai ir iespējams, ka tiks nodarīts kaitējums varbūtēja pārkāpuma dēļ. [..]"

4 Direktīvas 89/665 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina to, lai tiesību aktos, kas pieņemti sakarā ar 1. pantā noteikto izskatīšanas [pārskatīšanas] procedūru, būtu paredzēts pilnvarojums:

[..]

b) atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus vai nodrošināt to atcelšanu, ieskaitot diskriminējošu tehnisku, ekonomisku vai finanšu norādījumu atcelšanu uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu, [iepirkuma] līguma dokumentos vai jebkurā citā dokumentā, kas attiecas uz [iepirkuma] līguma [slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūru;

[..]."

5 Padomes 1993. gada 14. jūnija direktīvā 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu [publiskā būvdarbu līguma slēgšanas tiesību] piešķiršanas procedūras (OV L 199, 54. lpp.), proti — tās 21. pantā, ir noteikts:

"Piedāvājumus var iesniegt būvuzņēmēju grupas. Lai iesniegtu piedāvājumus, šīm grupām nav jābūt īpašā juridiskā formā; izvēlētajai grupai, ja tai ir piešķirtas [tiesības noslēgt iepirkuma] līgumu, tomēr var to prasīt."

Valsts tiesiskais regulējums

6 Saskaņā ar 14. panta 1. punktu 1973. gada 12. janvāra saskaņotajos likumos par *Conseil d'État* [Valsts Padomi] (1973. gada 21. marta *Moniteurbelge*, 3461. lpp.), *Conseil d'État* kompetencē ir izskatīt prasības atcelt lēmumus par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

7 To pašu saskaņoto likumu 19. panta 1. daļā, kas it īpaši reglamentē tiesības celt prasību atcelt lēmumu, ir noteikts:

"Prasību atcelt lēmumu [..] Administratīvajā nodaļā var celt jebkura persona, kas ir pierādījusi, ka tai ir nodarīts kaitējums vai ka skartas tās intereses, to rakstveidā iesniedzot nodaļai tādā formā un termiņā, ko ir noteicis Karalis."

8 Saistībā ar lēmumu vērsties tiesā Sabiedrību tiesību kodeksa 522. panta 2. punktā attiecībā uz akciju sabiedrībām ir paredzēts:

"Valde pārstāv sabiedrību attiecībās ar trešām personām un tiesā kā prasītāja vai kā atbildētāja. Tomēr Statūtos vienam vai vairākiem Valdes locekļiem var piešķirt tiesības pārstāvēt sabiedrību vai nu atsevišķi, vai arī kopīgi. Šis noteikums ir spēkā attiecībā uz trešām personām. [..]"

9 Minētais kodekss reglamentē konsorciju (*"sociétés momentanées"*) statusu, ko agrāk sauca par *"associations momentanées"*. Tā paša kodeksa 47. pantā konsorcijs ir definēts kā "sabiedrība, kam nav juridiskas personas statusa un nosaukuma un kuras mērķis ir veikt vienu vai vairākas konkrētas komercdarbības".

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

10 1997. gada 30. septembrī *FOREM* kā līgumslēdzēja iestāde *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* publicēja paziņojumu par konkursu par "būves projektēšanu, būvniecību un finansēšanu apmēram 6 500 m^2 lielā zemes platībā" tā reģionālās direkcijas vajadzībām Lježā.

11 1998. gada 20. februārī notika piedāvājumu atvēršana. Tika saņemti pieci piedāvājumi, tostarp konsorcija *Espace Trianon — Sofibail* piedāvājums.

12 1998. gada 22. decembrī *FOREM* Padome tiesības noslēgt iepirkuma līgumu piešķīra citam konsorcijam — *CIDP-BPC*. 1999. gada 8. janvārī minētā padome apstiprināja savu 1998. gada 22. decembra lēmumu. 1999. gada 25. janvārī lēmums par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu tika paziņots *Espace Trianon* un *Sofibail*.

13 Attiecīgi 1999. gada 19. februārī un 1999. gada 8. martā divas pēdējās minētās sabiedrības iesniedza (prasības) pieteikumus, lūdzot atcelt *FOREM* Padomes 1998. gada 22. decembra un 1999. gada 8. janvāra lēmumu.

14 Lēmumā uzdot prejudiciālu jautājumu *Conseil d'État* norāda, ka lēmumus vērsties tiesā *Espace Trianon* vārdā pieņēma divi tās Valdes locekļi, nevis Valde atbilstoši tās Statūtiem. Tādējādi tie ir prettiesiski. *Conseil d'État* norāda, ka *Sofibail* lēmumi vērsties tiesā savukārt nav apstrīdami.

15 Ņemot vērā, ka minētās sabiedrības savus piedāvājumus iesniedza konsorcija *Espace Trianon — Sofibail* vārdā un ka *Espace Trianon* lēmumi vērsties tiesā ir prettiesiski, *Conseil d'État* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus, lai noskaidrotu, vai *Sofibail* prasība ir pieņemama, jo tā ir vienīgā, kas var apstrīdēt *FOREM* Padomes 1998. gada 22. decembra un 1999. gada 8. janvāra lēmumu:

"1) Vai saskaņā ar 1. pantu [..] Direktīvā 89/665 [..] ir aizliegts pieņemt tādus valsts tiesību aktu noteikumus kā 1973. gada 12. janvārī saskaņoto likumu par *Conseil d'État* 19. panta 1. daļa, kas interpretēta tā, ka nosaka pienākumu tāda konsorcija dalībniekiem, kuram nav juridiskas personas statusa un kurš piedalījies publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, bet kuram tiesības noslēgt minēto iepirkuma līgumu nav piešķirtas, rīkoties kopīgi kā tā dalībniekiem vai pašiem savā vārdā, lai apstrīdētu lēmumu par tiesību noslēgt minēto iepirkuma līgumu piešķiršanu?

2) Vai atbilde uz uzdoto jautājumu būtu citādāka gadījumā, ja konsorcija dalībnieki būtu rīkojušies kopīgi, bet viena no tā dalībniekiem iesniegtā prasība nebūtu pieņemama?

3) Vai 1. pants [..] Direktīvā 89/665 [..] aizliedz pieņemt tādas valsts tiesību normas kā 1973. gada 12. janvārī saskaņoto likumu par *Conseil d'État* 19. panta 1. daļa, kas interpretēta tā, ka aizliedz šāda konsorcija dalībniekam individuāli, vai nu kā tā dalībniekam, vai arī pašam savā vārdā, apstrīdēt lēmumu par tiesību noslēgt iepirkuma līgumu piešķiršanu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

16 Pirmais un trešais jautājums, kas ir jāaplūko kopā, attiecas uz to, vai atbilstoši Direktīvas 89/665 1. pantam nav pieļaujamas tādas valsts tiesību normas, saskaņā ar kurām gadījumā, ja konsorcijs, kam nav juridiskas personas statusa, ir piedalījies publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā un tam tiesības noslēgt minēto iepirkuma līgumu nav piešķirtas, tikai visi šī konsorcija dalībnieki kopā var apstrīdēt lēmumu par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai atbilde uz pirmo un trešo jautājumu būtu citādāka, ja konsorcija dalībnieki būtu rīkojušies kopīgi, bet prasība, ko cēlis viens no tā dalībniekiem, tiktu atzīta par nepieņemamu.

17 Jāatgādina, ka atbilstoši Direktīvas 89/665 1. panta 1. punktam ir jābūt iespējai pienācīgi apstrīdēt līgumslēdzējas iestādes pieņemtos lēmumus un ka atbilstoši minētā panta 3. punktam pārskatīšanas procedūrām jābūt pieejamām vismaz visām tām personām, kas ir ieinteresētas iegūt tiesības noslēgt publiskā iepirkuma līgumu.

18 *Espace Trianon, Sofibail* un Eiropas Kopienu Komisija apgalvo, ka apstākļos, kādi pastāv pamata lietā, valsts procesuālo tiesību norma, kurā ir noteikts, ka konsorcija dalībniekiem jāvēršas tiesā kopīgi un tādējādi tiem vienbalsīgi jāvienojas apstrīdēt lēmumu par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, neatbilst prasībai par Direktīvas 89/665 1. panta 3. punktā paredzēto pārskatīšanas procedūru pieejamību. Tās uzskata, ka, pamatojoties uz efektīvas tiesiskās aizsardzības principu, šāda konsorcija dalībniekiem jābūt tiesībām vērsties tiesā individuāli.

19 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka šīs direktīvas 1. panta 3. punktā, kurā ir minētas visas personas, kas ir ieinteresētas iegūt tiesības noslēgt publiskā iepirkuma līgumu, ir domātas personas, kuras situācijā, par kādu ir runa pamata lietā, iesniedzot savu piedāvājumu attiecīgā publiskā iepirkuma līguma noslēgšanai, ir pierādījušas, ka ir ieinteresētas noslēgt šo iepirkuma līgumu.

20 Šādā gadījumā konkursā ir piedalījies konsorcijs, nevis tā dalībnieki individuāli. Gadījumā, ja tiesības noslēgt attiecīgo iepirkuma līgumu tiktu piešķirtas šī konsorcija dalībniekiem, viņiem visiem būtu pienākums parakstīt līgumu un veikt darbus.

21 Pretēji citiem Tiesā izskatītajiem gadījumiem (skat. it īpaši 2004. gada 12. februāra spriedumu lietā C-230/02 *Grossmann Air Service, Recueil*, I-1829. lpp., 28. punkts, un 2005. gada 11. janvāra spriedumu lietā C-26/03 *Stadt Halle* un *RPL Lochau*, Krājums, I-1. lpp., 41. punkts) nekas pamata lietā neliedza konsorcija dalībniekiem visiem kopīgi kā tā dalībniekiem vai pašiem savā vārdā iesniegt prasību atcelt 1998. gada 22. decembra un 1999. gada 8. janvāra lēmumu.

22 Tādējādi valsts procesuālo tiesību norma, kas noteic, ka prasību atcelt līgumslēdzējas iestādes lēmumu par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu kopīgi iesniedz tā konsorcija dalībnieki, kurš ir piedalījies konkursā, neierobežo šādas prasības iesniegšanas iespēju tādā veidā, kas būtu pretrunā ar Direktīvas 89/665 1. panta 3. punktu.

23 Iepriekš minētajam ir jāpiekrīt vēl jo vairāk tāpēc, ka Beļģijas tiesībās, kā tas izriet no lietas materiāliem, šāda konsorcija dalībnieki jebkurā brīdī pirms prasības iesniegšanas var noregulēt jautājumu par konsorcija tiesībām vērsties tiesā, panākot iekšēju vienošanos, neveicot nekādas citas formalitātes.

24 Turklāt nevar piekrist Komisijas argumentam, ka tāda norma, par kādu ir runa pamata lietā un kurā uzņēmumu grupām ir izvirzīta prasība iegūt konkrētu juridisko statusu, lai iesniegtu piedāvājumus, ir pretrunā ar Direktīvas 93/37 21. pantu. Valsts tiesību normā, par kuru ir runa pamata lietā, ir izvirzīta tikai tāda prasība, ka konsorcijam, lai tam būtu tiesības vērsties tiesā, ir jānodrošina sava pārstāvība atbilstoši normām, kas attiecas uz juridisko statusu, kuru tā dalībnieki paši izvēlējušies, lai varētu iesniegt piedāvājumu konkursam.

25 Turklāt ir jāatgādina, ka šajā lietā paredzētā procesuālā norma ir vienādi piemērojama visām prasībām, ko konsorcija dalībnieki iesniedz saistībā ar (atsevišķām) darbībām, kuras konsorciji veic, īstenojot to izvirzītos darbības mērķus, un nav svarīgi, vai pieteikumi ir balstīti uz Kopienu tiesību vai valsts tiesību pārkāpumu un vai tie ir saistīti ar publiskā iepirkuma līgumiem par būvdarbiem vai citām darbībām.

26 Ņemot vērā iepriekš minēto, nevar uzskatīt, ka tāda norma, par kādu ir runa pamata lietā, var apdraudēt prasību nodrošināt pienācīgu Direktīvas 89/665 1. panta 1. punktā paredzēto iespēju apstrīdēt lēmumu. Šis princips neparedz, ka prasība ir jāatzīst par pieņemamu, ja nav ievēroti noteikumi par pārstāvību tiesā, kas izriet no juridiskā statusa, kurš ir noteikts attiecībā uz personu, kas ceļ prasību.

27 Visbeidzot, izskatot otro jautājumu, nekas neliecina par to, ka atšķirīgi būtu jāaplūko gadījums, kad prasību sākumā iesnieguši tikai daži konsorcija dalībnieki, un tie gadījumi, kad prasību vispirms iesnieguši visi minētie dalībnieki kopīgi, bet viena no tās dalībniekiem iesniegtā prasība pēc tam atzīta par nepieņemamu.

28 Abos gadījumos prasības ir nepieņemamas atbilstoši valsts tiesību normām, kurās ir noteikts tikai tas, ka prasītājiem ir jāpilda attiecīgie nosacījumi par pārstāvību tiesā atbilstoši juridiskajam statusam, ko paši dalībnieki ir izvēlējušies. Šādas prasības ir vispārpiemērojamas un Direktīvai 89/665 neatbilstošā veidā neierobežo iespēju pienācīgi celt prasību un iespēju šo prasību celt piedāvājumu iesniedzējiem. Turklāt konsorcija dalībnieka prasības nepieņemamību var pamatot ar apstākļiem, kas pierāda, ka nav likumīgi konstatēts, ka attiecīgais dalībnieks vēlējās vērsties tiesā.

29 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild šādi:

— Direktīvas 89/665 1. pants šajā sakarā ir interpretējams tādā veidā, ka saskaņā ar to nav aizliegts valsts tiesībās noteikt, ka tāda konsorcija dalībnieki, kam nav juridiskas personas statusa un kas piedalījies publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, bet kam tiesības noslēgt minēto iepirkuma līgumu nav piešķirtas, lēmumu par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu var apstrīdēt tikai kopīgi un ka to nevar apstrīdēt tikai viens no tā dalībniekiem atsevišķi;

— tāpat tas būs gadījumā, ja visi šāda konsorcija dalībnieki vērsīsies tiesā kopīgi, bet viena no tā dalībniekiem iesniegtā prasība tiks atzīta par nepieņemamu.

Par tiesāšanās izdevumiem

30 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1. pants Padomes 1989. gada 21. decembra direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas [pārskatīšanas] procedūru piemērošanu, piešķirot [tiesības noslēgt] piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām [publiskos piegādes un būvdarbu līgumus], ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1992. gada 18. jūnija direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts [publisko] pakalpojumu līgumu [slēgšanas tiesību] piešķiršanai, šajā sakarā ir interpretējams tādā veidā, ka saskaņā ar to nav aizliegts valsts tiesībās noteikt, ka tāda konsorcija dalībnieki, kam nav juridiskas personas statusa un kas piedalījies publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, bet kam tiesības noslēgt minēto iepirkuma līgumu nav piešķirtas, lēmumu par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu var apstrīdēt tikai kopīgi, nevis tikai viens no tā dalībniekiem atsevišķi;

tāpat tas būs gadījumā, ja visi šāda konsorcija dalībnieki rīkosies kopīgi, bet viena no tā dalībniekiem iesniegtā prasība tiks atzīta par nepieņemamu.

[Paraksti]